

Η ποιμαντική διακονία των Ιερέων στα νοσηλευτικά ιδρύματα των Αθηνών

του Αρχιμ. Νεκταρίου Μηλιώνη

Πρώτος ο Χριστιανισμός δια του Μεγάλου Βασιλείου ανέπτυξε την ιδέα των Νοσοκομείων το 372 μ.Χ. υπό την μορφή Φιλανθρωπικού ιδρύματος Κοινωνικής Προνοίας. Τα ιδρύματα αυτά ονομάστηκαν πτωχοκομεία. Εις τη Γαλλίαν ιδρύθη το πρώτον Νοσοκομείο το 452 μ. Χ εις την Λυών το σημερινό Οτέλ ντε Ντιέ. Αργότερα εις την Ισπανία οι Άραβες ίδρυσαν Νοσοκομεία.

Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους ο Αλέξιος ο Α΄ Κομνηνός ίδρυσε Ορφανοτροφείο, εις το οποίον περιεθάλπτοντο δέκα χιλιάδες ανέστια άτομα. Από του 12ου αιώνας τα Νοσοκομεία επληθύνθησαν εις την Ευρώπη και διηύθυντο όλα από ιερείς και μοναχούς.

Μετά την Ελληνική Επανάσταση του 1821 και κατά τους χρόνους του Όθωνος μετά την ίδρυσιν της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών αρχίζουν να ιδρύονται τα πρώτα Νοσοκομεία, όπως το Πολιτικόν ή Δημοτικόν, το Οφθαλμιατρειόν, «ο Ευαγγελισμός» κλπ.

Η ίδρυσις και η ύπαρξις Νοσοκομείων σε μια χώρα αποτελεί το μέτρον κρίσεως του επιπέδου του πολιτισμού, καθώς και την ευγενεστέραν και εξόχως ευεργετικήν εκδήλωσιν Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Πολλά από τα Νοσοκομεία της χώρας μας έχουν ιδρυθεί από ιδιώτας, τους ευεργέτας ή από Φιλανθρωπικούς Συλλόγους. Τα Νοσοκομεία αυτά είχαν εσωτερικούς Κανονισμούς λειτουργίας, που διέποντο από Χριστιανικάς και Φιλανθρωπικάς αρχάς.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΚΜΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ποιμαντική φροντίς της Εκκλησίας εις όλα τα Νοσοκομεία υπήρχε από την αρχήν της ιδρύσεώς των. Το ενδιαφέρον γίνεται περισσότερο ζωντανόν, μετά της ίδρυσιν της πρώτης θρησκευτικής Ορθοδόξου Αδελφότητος αγάμων Αδελφών Νοσοκόμων, που ήσαν ολοκληρωτικά αφοσιωμένοι εις το λειτούργημα της Νοσοκόμου. Αυτό έγινε προ του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Αι Νοσοκόμοι αυτά εξύψωσαν ηθικώς πολύ το λειτούργημα και το έκαναν σεβαστόν εις την Ελληνική Κοινωνία. Το ενδιαφέρον αυτών των γυναικών δια τας πνευματικάς ανάγκας των ασθενών δημιούργησε και την ανάγκην τοποθετήσεως Ιερέων με αγάπην και αφοσίωσιν εις την Ιεραποστολήν.

Πρώτος ο αοίδιμος Σεραφείμ Παπακόστας κατενόησε την ανάγκην αυτήν και ανέθεσε εις τον αείμνηστον Αρχιμ. Πολύκαρπον Ανδρόνη την κατάρτισιν νέων κληρικών δια την διακονίαν αυτήν. Έτσι ο Αρχιμ. Πολύκαρπος επί πολλά έτη ήταν ο συμπαραστάτης και πνευματικός σύμβουλος αυτών των εφημερίων. Κατά τας δεκαετίας από το 1940 μέχρι και το 1970 έχομε μεγάλη ανάπτυξη της ποιμαντικής διακονίας των Εφημερίων εις τα Νοσοκομεία των Αθηνών με πλούσιον πνευματικόν έργον. Η ποιμαντική δράσις αυτών των Ιερέων αποτελεί πράγματι ένα σημαντικό κεφάλαιον της νεωτέρας Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος.

Εκείνος όμως ο Ιερεύς, που υπήρξε πρωτοπόρος εις την ποιμαντική διακονία των ασθενών είναι ο αοίδιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ιερώνυμος Κοτσώνης, Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος 1904 – 1988.

Το 1941 ο Αρχιμ. Ιερώνυμος Κοτσώνης ετοποθετήθη Εφημέριος του ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ», υπό του τότε Αρχιεπισκόπου Αθηνών ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ και παρέμεινε μέχρι τέλους σχεδόν της Γερμανικής Κατοχής. Ο Ιερώνυμος το 1934 κατόπιν διαγωνισμού απεστάλη δι ευρυτέρας σπουδάς εις Γερμανίαν και Αγγλίαν. Εις τας χώρας αυτάς εγνώρισε την Ποιμαντικήν Διακονίαν της Ρωμαιοκαθολικής και Αγγλικανικής Εκκλησίας. Τον τρόπον προσεγγίσεως του Ποιμένου προς τους ασθενείς και το προσωπικόν, αλλά και τας πλουσίας επιστημονικάς του γνώσεις ο Ιερώνυμος ως Εφημέριος τώρα του «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ», τας εφαρμόζει εις την πράξιν.

Η Διακονία του άφησε εποχή εις το Θεραπευτήριον αυτό. Διότι η Ποιμαντική του δράσις ήταν μια αδιάκοπος προσφορά και άσκησις της αγάπης. Έσκυψε στο κρεβάτι των αρρώστων δια να δώση βάλσαμον παρηγορίας και ελπίδος, αλλά και συμπαραεστάθη εις τα ηρωϊκάς Αδελφάς Νοσοκόμους της εποχής εκείνης, που ακούσαν το λειτούργημα με αγάπην και αυταπάρνησιν.

Αι επιστημονικαί γνώσεις και η πείρα του αιιδίμου Αρχιμ. Ιερωνύμου ήταν πολύτιμοι, διότι έγινε πνευματικός καθοδηγητής πολλών μετέπειτα σημαντικών Εφημερίων Νοσοκομείων των Αθηνών. Επειδή δεν είναι δυνατό να αναφέρω το ποιμαντικόν έργον όλων των Ιερέων και να το αναλύσω, δια τούτο θα αναφέρω το έργον ενός μόνου, που ο ίδιος το εγνώρισα και είναι αντιπροσωπευτικός θα λέγαμε τύπος όλων των άλλων Ιερέων της εποχής εκείνης και τον ανεγνώριζον όλοι τους ως τον Ποιμένα της αγάπης και της αυτοθυσίας.

Πρόκειται περί του αιιδίμου Αρχιμ. Γεωργίου Κουτή, πρώτου Εφημερίου του Ελληνικού Αντικαρκινικού Ινστιτούτου Νοσοκομείου «Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ» 1948 – 1969. Ο αείμνηστος πατήρ ήταν υπό την πνευματική καθοδήγησιν του Αρχιμ. Ιερωνύμου Κοτσώνη και Πολυκάρπου Ανδρώνη. Κατά τους χρόνους της ασθενείας του επί τριετίαν τον εβοηθούσα εις τα λειτουργικά του καθήκοντα ως Διάκονος, και τέλος τον διεδέχθη ως Εφημέριος από το 1970 μέχρι σήμερα. Διεκρίθη ο Αρχιμ. Γεώργιος δια το προοδευτικόν δια την εποχήν του, και έξοχον πνευματικό του έργον.

Με την αγίαν και Ιεραποστολική ζώήν του, με την θαυμασίαν λειτουργικήν και κηρυκτικήν και πνευματικήν δράσιν του, επέδρασε εις τας ψυχάς κσι διηκόνισε με ηρωϊσμόν και αυταπάρνησιν τους πάσχοντα. Το παράδειγμά του με εβοήθησε να αγαπώ και να διακονώ τον άρρωστον αδελφόν.

Τέσσερα κυρίως είναι τα γνωρίσματα της ποιμαντικής του δράσεως εις το Νοσοκομείον.

1. Η αγία βιοτή του, που έλαμπε κατά την τέλεσιν της Θείας Λειτουργίας και της διακονίας του κηρύγματος. Ο αείμνηστος πατήρ δια της αγίας ζωής του έδειξε την μεγάλην αποστολήν του Ποιμένος. Ο Χριστός απλώνει και στηρίζει την επί γης βασιλείαν Του, χρησιμοποιών ως κύριον όργανό Του τον Ποιμένα. Ο Ποιμήν καλείται να φωτίση και να αγιάση πολλές ψυχάς. Πρέπει όμως πρώτον να καταστεί ο ίδιος άγιος και φωτεινός. Η σωτηρία της ψυχής είναι συνδεδεμένη με τον προσωπικόν αγώνα του Ιερέως δια την ιδικήν του προσαρμογήν εις το θείον θέλημα. Διότι όσον αγιώτερος είναι ο Ποιμήν, τόσο η Θεία Χάρις ενεργεί, και γίνεται πληρέστερον και βεβαιότερον το έργον του εις τον κόσμο. Αυτό συνέβαινε και με τον Αρχιμ. Γεώργιον Κουτή, κατά την τέλεσιν της Θ. Λειτουργίας. Διότι ήταν αδύνατον ο πιστός που συμμετείχε εις την Θ. Λειτουργίαν, που τελούσε εις το παρεκκλήσιον του Αγίου Σάββα ο Πατήρ να έμενε ασυγκίνητος και αδιάφορος.

2. Η θερμή πίστις του προς τον Θεόν φανέρωνε και την μεγάλην του αγάπη προς τον Θεόν και προς τον πάσχοντα συνάνθρωπον. Η πίστις του ήταν μεγάλη και θερμή. Δια τούτο και ημπούρεσε να αντιπαλαίση κατά της επαράτου νόσου και να παρουσιάση εκατοντάδες θαύματα ασθενών, που κατά τους Ιατρούς ήσαν τελείως ανίατοι και σε βαριά κατάστασιν, μετά την Ιεράν Εξομολόγησιν και την Θ. Ευχαριστίαν εύρον και την υγείαν του σώματος προς μεγάλη έκπληξιν των Ιατρών του Νοσοκομείου, οι οποίοι εκδήλωναν μεγάλον σεβασμόν και αγάπη προς το πρόσωπόν του. Η αγάπη δια τον πατέρα Γεώργιον εσήμαινε θυσία και προσφορά. Διηκόνησε μέχρι την τελευταίαν στιγμή της ζωής του τους ασθενείς και το προσωπικόν. Δια τούτο όλοι τον ένιωθαν ως φιλόστοργον πατέρα τους. Διέκριναν εις το πρόσωπόν του τον άρτιο και ολοκληρωμένον πνευματικώς άνθρωπον, τον άνθρωπον που τα έδιδε όλα δια τους άλλους. Δια τούτο και σπανίως ασθενής, που θα τον επισκέπτετο ο αείμνηστος πατήρ έμενε ψυχρός και αδιάφορος μακράν των μυστηρίων της μετανοίας και της Ι. Εξομολογήσεως. Άθεοι και αμαρτωλοί, αλλά και πολλοί αιρετικοί, που ευρίσκοντο επί της κλίνης του πόνου μόλις αντίκριζον το βλέμμα του, μετέβαλον γνώμη και εδέχοντο μετά χαράς τα φιλόστωπα μυστήρια της Εκκλησίας. Είχε δε σημειώσει πολλές περιπτώσεις μετανοούντων ασθενών.

3. Ποιμαντική Διακονία του Προσωπικού του Νοσοκομείου. Το Νοσοκομείον «Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ», επειδή είναι ειδικόν δια ωρισμένο νόσημα, την εποχή εκείνη υστερούσε πολύ εις διπλωματούχους Νοσοκόμους, διότι προτιμούσαν οι απόφοιτοι των Ανωτέρων Σχολών τα μεγάλα γενικά δημόσια Νοσοκομεία των Αθηνών. Ο αείμνηστος Πατήρ πραγματοποιούσε κάθε εβδομάδα ομιλίας χριστιανικής Οικοδομής εις το Νοσηλευτικό, προσωπικόν του Ιδρύματος. Τα αποτελέσματα της προσπαθείας αυτής ήσαν σημαντικά. Διότι οι απόφοιτοι του Δημοτικού Σχολείου χωριατοπούλες εφαινοντο και συμπεριεφέροντο, ωσαν μορφωμένοι Ανωτέρων

Σχολών. Αι δε παρεχόμεναι υπηρεσίαι ήσαν ποιοτικώς και ποσοτικώς άριστοι. Αυτό συνετέλεσε μαζί με το χριστιανικόν περιβάλλον, ώστε το Νοσοκομείον «Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ», να καταστή σεβαστόν και αγαπητόν εις την Ελληνική Κοινωνίαν και να λειτουργή κυρίως από τας μεγάλας δωρεάς των φιλανθρώπων.

4. Φιλανθρωπική και Κοινωνική δράσις. Η φιλανθρωπική και Κοινωνική δράσις τους Πατρός Γεωργίου Κουτή ήταν μεγάλη και πολύπλευρος μεταξύ των πτωχών και απόρων ασθενών. Μεγάλα χρηματικά βοηθήματα εδίδοντο εις τους απόρους ασθενείς και τας Οικογενείας των. Πολλάκις ο αοίδιμος Πατήρ δεν εδίσταζε να δανείζεται χρήματα, όταν δεν επαρκούσαν τα ιδικά του δια να βοηθήση ορφανά και χήρας. Μεγάλη προσπάθεια κατεβάλλετο από τον ίδιον και τας Αδελφάς Νοσοκόμους δια την διατροφήν πολλών οικογενειών στρατευθέντων, ανέργων, πολυτέκνων και δυστυχούντων ατόμων από τα άθικτα φαγητά και εκ των πλεονασμάτων φαγητών του Νοσοκομείου. Μεγάλο ήταν το ενδιαφέρον του Ιερέως δια τους συνοδούς των ασθενών, αλλά και δια τους συγγενείς των κεκοιμημένων ασθενών. Την διακονίαν αυτή την είχε αναθέσει εις μίαν αφοσιωμένην εις το καθήκον εθελόντρια Αδελφήν Νοσοκόμον. Η επιτυχία ήταν πολύ μεγάλη, διότι εβοήθησε πολλάς χήρας και ορφανά. Πολλοί εξ αυτών των συγγενών εξωμολογήθησαν δια πρώτη φορά και οδηγήθησαν εις την χριστιανικήν ζωήν. Παραλλήλως προς την διακονίαν αυτή η εθελόντρια Αδελφή ασκούσε με άλλας κυρίας έργον προνοίας δια τους πτωχούς και απόρους ασθενείς. Πολλά είχε κατορθώσει δι ασθενείς στρατευθέντων, ώστε πολλοί την ευγνωμούσαν και την εθεώρουν ως την Ταβιθά της εποχής των. Επειδή το έργον της ωμοίαζε με εκείνο, που διηγούνται αι Πράξεις των Αποστόλων δια την Δορκάδα και την Ιόππη. Άγιον έργον γυναικειάς δραστηριότητος υπό την καθοδήγησιν εναρέτου Κληρικού. Ιδού, λοιπόν, μία μικρά εικόνα του τρόπου ποιμαντικής Διακονίας του αοιδίμου Αρχιμ. Γεωργίου Κουτή, που μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του διηκόνησε με πρωτόγνωρη αγάπη τον ανθρώπινον πόνον. Η υπομονή του και η καρτερία κατά την αντιμετώπισιν της μακράς ασθενείας του, αλλά και η μαρτυρική και αγία τελευτή του υπήρξε και η κορυφαία διδαχή του. Λαμπάς που φώτιζε και εθέρμαινε μέχρι τέλους. Το αξιοσημείωτον είναι ότι, μολονότι έχουν περάσει 35 έτη από την προς Κύριον εκδημίαν του, το πνευματικόν του έργον διασώζεται μέχρι σήμερον εις το Νοσοκομείον αυτό. Τούτο οφείλεται και εις τη συνέχεια του έργου και δεν υπήρξε μέχρι σήμερον διακοπή της προσφοράς. Με τον ίδιον περίπου τρόπον διακονούσαν όλοι οι Εφημέριοι των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων της εποχής εκείνης. Μνημονεύω ευγνωμόνως τα ονόματα αυτών.

- Αρχιμ. Ζαχαρίας Λιανάς, Εφημέριος Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού. Ενάρετος και ταπεινόφρων κληρικός, Γραμματεύς της Ιεράς Συνόδου. Δ/ντής Εκκλησιαστικών Σχολών και της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής. Απεβίωσε το 1952.
- Αρχιμ. Προκόπιος Μελίσσης, Εφημέριος του Θεραπευτηρίου « Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ » και του Νοσοκομείου ΠΑΙΔΩΝ «ΑΓΛΑΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ». Υπήρξε σπουδαίος πνευματικός πολλών πιστών, αλλά και υπέροχος Λειτουργός.
- Πρωτοπρ. Αναστάσιος Δραπανιώτης, Εφημέριος του ΛΑΙΚΟΥ Νοσοκομείου Αθηνών. Πολύτεκνος. Υπήρξε εξαιρετος πνευματικός πολλών πιστών, αλλά και πολλών επωνύμων των Αθηνών.
- Αρχιμ. Ηλίας Τσακογιάννης, Εφημέριος Θεραπευτηρίου «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ» 1952 – 1967. Διεκρίθη ως πνευματικός πολλών πιστών και αρρώστων. Ανέπτυξε σπουδαίον ποιμαντικόν έργον, ώστε να φέρη εις την μνήμη την εποχήν, που άφησε ο μακαριστός Ιερώνυμος Κοτσώνης.
- Οι Αρχιμ. Ελπίδιος Χασάπης και Καλλίνικος Λασκαρίδης, Εφημέριοι των Νοσοκομείων Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Αμπελοκήπων και Βούλας. Διεκρίθησαν ως πνευματικοί πατέρες πολλών πιστών με πλούσιον ποιμαντικόν έργον μεταξύ των ασθενών και του προσωπικού.
- Αρχιμ. Ευσέβιος Γιαννακάκης, Εφημέριος του Ιπποκρατείου Νοσοκομείου Αθηνών 1952 – 1987. Είχε πνευματικόν σύμβουλον τον αείμνηστον π. Γεώργιο Κουτή , το αξιόλογον ποιμαντικόν του έργο ήταν όμοιον περίπου με το έργο του π. Γεωργίου. Επί των ημερών του εκτίσθη ο Ι. Ναός του Ευαγγελιστού Λουκά του Ιπποκρατείου Νοσοκομείου Αθηνών.
- Αρχιμ. Πορφύριος Μπαϊρακτάτης, Εφημέριος της Πολυκλινικής Αθηνών. Διεκρίθη ως σπουδαίος πνευματικός πατήρ και ηγαπήθη υπό του λαού δια την αγίαν ζωήν του.
- Αρχιμ. Ευμένιος Σαριδάκης, Εφημέριος Νοσοκομείου Λοιμωδών νόσων «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ»

Όλοι αυτοί οι κληρικοί με την ποιμαντική τους διακονία κατάρθωσαν δια της αγίας βιοτής των, της θερμής πίστεως και της αγάπης να διακονήσουν τον ανθρώπινον πόνον. Μετέβαλον τον χώρο του πόνου και των δακρύων εις εργαστήριον αγάπης και αγιότητας.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1970 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1998

Η μεγάλη ποιμαντική δράσις των Ιερέων εις τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα των Αθηνών αρχίζει μετά το 1970 να περιορίζεται. Η γενεά της προηγούμενης περιόδου αρχίζει να εξέρχεται από την υπηρεσίαν, αλλά και από την παρούσαν ζωήν. Η Ελληνική Κοινωνία αρχίζει να αλλάζει. Ένα πνεύμα υλιστικών κυριαρχεί σε πολλούς τομείς του δημοσίου. Μετά την μεταπολίτευσιν του 1974 και κατά την δεκαετίαν του 1980 ανεπτύχθη και καλλιεργήθη ένα αντεκκλησιαστικόν πνεύμα, που υπήρχε και κατά τα προηγούμενα έτη. Τώρα όμως η ευσέβεια και η αρετή όχι μόνον δεν υπολογίζονται, αλλά και λοιδορούνται.

Κατόπιν του Νόμου 1397/1983 Περί Εθνικού Συστήματος Υγείας και της υποχρεωτικής υπαγωγής εις αυτό και όλων των παραδοσιακών Νοσοκομείων Ιδιωτικού Δικαίου της χώρας, τα Παρεκκλήσια των Νοσοκομείων ακολουθούν το νέον πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου. Τα έξοδα εις τα Νομικά αυτά Πρόσωπα ελέγχονται από το Ελεγκτικόν Συνέδριον. Οι νέοι Οργανισμοί των Νοσοκομείων περιώρισαν το προσωπικόν των Παρεκκλησίων μόνον εις την θέσιν του Εφημερίου. Έτσι η Πάρεδρος διέκοψε την μισθοδοσίαν των ψαλτών και νεωκόρων, επειδή δεν υπάρχει οργανική θέσις. Τα έσοδα τώρα των Παρεκκλησίων εκ της κηροπωλησίας δεν δίδονται από την Διοίκησιν δια την λειτουργία του Ι. Ναού, αλλά δι άλλους σκοπούς του Νοσοκομείου.

Τότε πολλοί Εφημέριοι μη δυνάμενοι να αντιμετωπίσουν το εχθρικόν και αδιάφορον περιβάλλον και τας λοιδορίας, εγκατέλειψαν τα Νοσοκομεία και επέστρεψαν εις τας Ενορίας. Μόνον 5 Ιερείς παρέμειναν σταθεροί εις την διακονίαν τους. Αυτοί αντιμετώπισαν με αγωνιστικήν διάθεσιν τους διωγμούς και τα δυσκολίας. Μετά από μερικά χρόνια αι νέα Διοικήσεις των Νοσοκομείων αυτούς τους Ιερείς τους εβοήθησαν εις την διακονίαν τους αναγνωρίζοντας έτσι το λάθος τους.

Εις τας κενάς θέσεις των Εφημερίων εις τα Νοσηλευτήρια ετοποθετήθησαν τότε συνταξιούχοι Ιερείς από την επαρχίαν. Οι Εφημέριοι αυτοί περιώρισαν την διακονίαν τους εις τα λειτουργικά καθήκοντα και την Θ. Κοινωνίαν εις τους βαριά ασθενείς. Έτσι έθεσαν την παρουσίαν τους εις το περιθώριον. Αυτήν την εποχήν έχομε και την απομάκρυνσιν με διαφόρους τρόπους των χριστιανών αγάμων Νοσηλευτριών από τα δημόσια Νοσοκομεία, που ήσαν βασικά στελέχη της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας, αλλά και εξαιρετοι συνεργάται των Εφημερίων εις την ποιμαντικήν Διακονίαν των Ασθενών.

Αυτό βεβαίως, έφερε και την ποιοτικήν υποβάθμισιν των νοσηλευτικών υπηρεσιών προς τους ασθενείς. Το λάθος αυτό των τότε κρατούντων το ανεγνώρισαν κατόπιν δυο αρμόδιοι επί της Υγείας Υπουργοί της προηγούμενης κυβερνήσεως. Διότι, όπως οι ίδιοι είπον «αι χριστιαναί Νοσηλεύτριαι ήταν και είναι αναντικατάστατοι». Έτσι παρήλθε και αυτή η γενεά των ευσεβών Αδελφών Νοσοκόμων. Πολλά εις αυτάς οφείλει η Ελληνική Κοινωνία. Διότι, επί πολλάς δεκαετίας υπηρέτησαν με ηρωισμόν και αυτοθυσίαν τον πάσχοντα συνάνθρωπον.

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1988 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Μετά την άνοδον 1998 του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ η κατάστασις εις τα Νοσηλευτήρια των Εφημερίων παρουσιάζει μίαν ωραίαν αλλαγίν. Αρχίζουν προσπάθειαι ανανεώσεως της ποιμαντικής Διακονίας εις τα Νοσοκομεία. Δια πρώτην φορά εις την Ιστορία της Ποιμαντικής Διακονίας εις τα Νοσοκομεία των Αθηνών, ο ίδιος ο Σεπτός Προκαθήμενος της Εκκλησίας αναλαμβάνει την ανανέωσιν της ποιμαντικής δράσεως της Εκκλησίας εις τα δημόσια Νοσηλευτικά Ιδρύματα.

Από τας πρώτας ημέρας της εκλογής του εις τον Αρχιεπισκοπικόν θρόνον των Αθηνών άρχισε τας επισκέψεις του εις τα Νοσοκομεία. Διόρισε α) κληρικών ως έφορον των Εφημερίων των Νοσοκομείων και εξήτησε έκθεσιν περί της ποιμαντικής δράσεως των Εφημερίων, β) κάλεσε όλους τους Εφημερίους των

Νοσοκομείων εις την Ιεράν Αρχιεπισκοπήν και συζήτησε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν εις την διακονίαν τους, γ) έδωσε οδηγίας δια τας συνάξεις και την επιμόρφωσιν των Εφημερίων. Έγιναν περίπου 35 συνάξεις και ανεπτύχθησαν διάφορα θέματα ποιμαντικής Διακονίας, ώστε μόνοι τους οι Εφημέριοι να επιλύουν τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, δ) Διωργάνωσε ο ίδιος ο Μακαριώτατος επισκέψεις και ομιλίας προς όλο το προσωπικόν των Νοσοκομείων, ε) Επισκέπτεται τακτικά τους ασθενείς όλων των Νοσοκομείων, στ) Ετέλεσε εις τα ταπεινά Παρεκκλήσια των Νοσοκομείων την Θ. Λειτουργίαν και τον Εσπερινόν, ζ) Έστειλε επιστολάς προς όλας τας διοικήσεις των Νοσοκομείων και με τας γραπτάς υποδείξεις του εβοήθησε εις την επίλυσιν προβλημάτων των Εφημερίων και την μισθοδοσίαν των ψαλτών και νεωκόρων, η) Διωργάνωσε ημερίδας δια την επιμόρφωσιν των Νοσοκομειακών Εφημερίων όλης της χώρας, θ) Διόρισε υπεύθυνον κληρικόν δια την διοργάνωσιν του εθελοντισμού εις τα Νοσοκομεία των Αθηνών, ι) Τοποθέτησε νέους εις την ηλικίαν κληρικούς εις τα περισσότερα Νοσοκομεία. Έτσι η εικών σήμερον των Εφημερίων είναι πολύ καλύτερη εκείνης της εικόνας του 1998.

Το προσωπικόν ενδιαφέρον του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ δια τους Εφημερίους και τα Νοσοκομεία των Αθηνών είναι πράγματι πρωτόγνωρον. Δια τούτο και από του βήματος εδώ παρακαλώ να μας επιτρέψει ο Πολυσέβαστος Μακαριώτατος υποβάλλωμε όλοι οι Εφημέριοι των Νοσοκομείων την ευγνωμοσύνη μας και τας ευχαριστίας δια την μέχρι τώρα Πατρικήν αγάπην και στοργήν του προς τους Ιερείς των Νοσοκομείων.

Η μέχρι τώρα Ποιμαντορική Δράσις του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου χωρίς υπερβολή αντέστρεψε το ανεκκλησιαστικόν πνεύμα πολλών δεκαετιών εις την Ελληνικήν Κοινωνίαν. Η λαίλαψ της αθεΐας έχει κοπάσει εις τα δημόσια Νοσοκομεία. Εμείς τώρα οι Ιερείς των Νοσοκομείων πρέπει να αξιοποιήσωμε την ευκαιρίαν αυτήν με την ποιμαντικήν δράσιν και το Ιεραποστολικόν μας έργον. Έτσι με την επίμοχθον προσπάθειαν, με αποφασιστικότητα και μεθοδικότητα, που καλούμεθα να καταθέσωμε, αλλά κυρίως με την Χάριν και την ευλογίαν του εν Τριάδι Θεού ελπίζομε εις την πλουσίαν αύξησιν του αμυτού. Αμήν